

In actie tegen het Circuit Zandvoort

Een beknopt historisch overzicht van natuurbeschermingsacties in de regio Zuid-Kennemerland

Op 3 mei 2020 zou voor het eerst sinds 35 jaar weer een Formule-1 wedstrijd op Circuit Zandvoort verreden worden. Door de wereldwijde Corona-pandemie ging dit evenement niet door. Mogelijk wordt de race alsnog verreden op een latere datum. Hoe dan ook, het lijkt mij zinnig om - speciaal voor de leden die nog niet zo lang in onze regio wonen - de historie van de strijd van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland tegen het circuit eens op een rijtje te zetten. Er wordt al heel lang actie gevoerd.

De Vogelwerkgroep is in de afgelopen decennia al vaak in actie gekomen tegen de uitbreidingsplannen van het circuit. Een duik in de annalen van de Fitis leverde veel informatie op. Het beschrijft de strijd die gedurende vele jaren door veel mensen met veel energie gevoerd is. Een terugblik.

Natuurbescherming: over Heksloot, Kraansvlak en jacht

In 2001 viert de Vogelwerkgroep (VWG) haar 50-jarig bestaan. Voorzitter Coen Looij blikt in het jubileumnummer van de Fitis (Fitis 37 (4) 2001) terug op de historie van de natuurbescherming binnen de Vogelwerkgroep. Ik citeer in ingekorte vorm:

De eerste brief over Natuurbescherming is terug te vinden in één van de eerste Fitissen in 1966. Het bestuur van de Vogelwerkgroep richtte zich toen tot de gemeente Haarlem over de Hekslootpolder en de recreatieplannen die de gemeente voorstond. De briefschrijver kon toen niet voorzien dat tot op de dag van vandaag nog strijd moet worden gevoerd over het behoud van de Hekslootpolder. In 1969 stond de VWG met dertig andere natuurverenigingen in Noord-Holland aan de basis van de oprichting van Contact Milieubescherming Noord-Holland (CMN), inmiddels Milieufederatie Noord-Holland. Trini Heidweiller was de eerste natuurbeschermingssecretaris vanaf 1976. Er bestond sinds 1973 wel een natuurbeschermingscommissie, maar het bestuur besloot dat er een aparte secretaris moest komen en dat natuurbescherming een zaak was waar alle leden

aan behoren bij te dragen. Met verve volgde de commissie vele natuurbeschermingszaken. Een succesvolle actie was het voorkómen van de infiltratie van rivierwater in het Kraansvlak. Halverwege de jaren zeventig waren er ook felle acties tegen de jacht. In 1976 werd de leden in de convocatie dringend verzocht naar de ledenvergadering van Natuurmonumenten te gaan en hun stem uit te brengen op de goede mensen, ofwel tegen de aanhang van de plezierjacht binnen Natuurmonumenten. In 1975 was bij alle vogelaars in Noord-Holland de weerstand tegen de jacht zo hoog opgelopen dat werd besloten tot de oprichting van Kritisch Faunabeheer, thans Faunabescherming. In de ledenvergadering stond de ondersteuning van Kritisch Faunabeheer op de agenda. De VWG formuleerde haar standpunt dat zij tegen elke vorm van jacht was.

In dezelfde jaren was er ook veel strijd tegen de directie van de Gemeentewaterleidingen Amsterdam. Ook dit was voor een groot deel terug te voeren op het anti-jachtstandpunt van de Vogelwerkgroep. Die was van mening dat het natuurbeheer neerkwam op jachtbeheer. In 1977 werd aangevoerd dat er 150 paar Houtsnippen zouden zijn geschoten in de Amsterdamse Waterleidingduinen.

Zuid-Kennemerland Natuurlijk

Jos Kluiters was de eerste voorzitter van de Vogelwerkgroep die de natuurbescherming breder wilde organiseren. Hij zette de samenwerking tussen de natuurverenigingen in Zuid-Kennemerland op met het organiseren van de manifestatie Zuid-Kennemerland Natuurlijk in 1988. Hij deed dit vanuit de gelijknamige Stichting. Hij wist brede politieke aandacht in de regio te vergaren. De VWG bleek zeer kritisch te staan tegenover deze activiteiten en gaf

CIRCUIT ZANDVOORT

Foto: Annelies Boutellier

het bestuur weinig mandaat. Met moeite werd een bijdrage aan de activiteiten van de Stichting Zuid-Kennemerland Natuurlijk goedgekeurd. Dit gebrek aan bijdragen aan de natuurbeschermingstaak was voor de voorzitter reden om uiteindelijk af te treden.

Martin Smit zette de natuurbescherming vanaf 1987 stevig neer. In gloedvolle betogen tijdens vele ledenvergaderingen werd verslag gedaan van de strijd tegen het Circuit Zandvoort. Diverse zaken werden tot de Raad van State uitgevochten. Het natuurbeschermingsarchief uit zijn periode als natuurbeschermingssecretaris is het omvangrijkste. De waardering voor Martin was er naar, maar de natuurbeschermingsstrijd kostte veel energie en het resultaat werd moeizaam bevochten.

Nieuwe A-status in 1989?

Uit: *Fitis* 25 (4) 1989

Martin Smit schrijft: De gemeente Zandvoort wil het racecircuit, dat in 1985 een zachte dood scheen te sterven, nieuw leven inblazen. Zij doet dit door modernisering van het circuit volgens het zogenaamde accommodatieplan: een (deels) nieuwe geconcentreerde baan. Op de vrijkomende 30 ha komen vakantiehuisjes (Gran Dorado), sportvelden enzovoorts. Zandvoort probeert nu voor het circuit de zogenaamde A-status te krijgen, hetgeen toestemming tot het houden van alle soorten races inhoudt (inclusief Formule-1, die het meeste lawaai veroorzaakt). Staatssecretaris Dees gaat hiermee alleen akkoord als het circuit aan een aantal eisen voldoet, zoals: het opstellen van een Milieueffectrapport (MER), een duinbeheerplan en een geluidsniveau op de gevels van aangrenzende huizen van maximaal 50 dB(A). Zandvoort lijkt ervan uit te gaan dat de A-status er komt. Het circuit krijgt meer overheidssubsidie en meer sponsors. De activiteiten

hiertoe worden door ons niet bewonderd. Zandvoort verzet zich ons inziens tegen alles wat de A-status onzeker maakt, waarbij natuur en milieu voor haar een ergerlijk geringe rol speelt. Zo tracht zij wat betreft het lawaai de (oude) norm van 55 dB(A) aan te houden in plaats van de 50 dB(A), weigert met het stiltegebied van het Nationale Park de Kennemerduinen rekening te houden, werkt met aanvechtbare meetgegevens en gaat er kennelijk van uit dat de zeer lawaaiige races die niet onder de normen van de Wet Geluidshinder te dempen zijn via vrijstellingen toch gehouden mogen worden. De VWG werkt in haar poging om Zandvoort aan de gestelde regels en wetten te houden samen met de Stichting Duinbehoud, de Stichting Geluidshinder Zandvoort en de Initiatiefgroep Duinbehoud Bloemendaal en Heemstede in het zogenaamde Regionaal Overleg.

Hoewel wij niet erg optimistisch zijn gestemd (Zandvoort, de provincie en de meerderheid in de Kamer lijken ervan uit te gaan dat de A-status er moet komen), hebben wij wel iets bereikt:

a) aanzienlijke vergroting van het onderzoeksgebied met betrekking tot het geluid: ook de duinen tot en met bijvoorbeeld Koningshof worden bemeten;

b) opname in de MER van de door het circuit gegenereerde verkeersstromen en hun effecten: lawaai, doorstroming, vervuiling en parkeerbehoefte;

c) het is ons ook gelukt om in diverse gespreksgroepen terecht te komen die de Stuurgroep adviseren, zoals de Geluidshindergroep, de MER-groep en de Natuur- Landschaps- en Ontgrondingsgroep (de Stuurgroep coördineert alle activiteiten rond het circuit en adviseert Gedeputeerde Staten die in alles de eindverantwoordelijkheid hebben). In deze groepen spelen zich merkwaardige dingen af. Zo is daar de weigering om onze 26 (!) vragen en opmerkingen

over het geluidsrapport van TNO te beantwoorden op budgettaire gronden en de weigering een volgende vergadering van deze groep uit te schrijven. Er was een protestbrief van het Regionaal Overleg nodig om dit toch tot onze tevredenheid te regelen. Zo is daar ook de bijna volledige afkeuring van een concepthoofdstuk van de MER, geschreven door de (ervaren!) Grontmij: beschamend knullig en uiterst pro-circuit geschreven met voorbijgaan aan bijna elk milieubelang. Ook in de NLO-groep en de Verkeersgroep lijken de zaken te stagneren.

Voorlopige conclusie: de pro-circuit groepen lijken er alles aan gelegen de A-status door te drukken; de milieugroepen geven naar vermogen weerwerk en hopen erop de excessen (lawaai, verkeersdrukke en landschapsaantasting) en dus liefst de A-status te voorkomen. Dit laatste zal moeilijk zijn. Ook zien we mede door onze kritiek een aanzienlijke (onbedoelde) vertraging optreden. Misschien ziet Zandvoort door de aldus oplopende kosten wel af van voortzetting van deze dure procedure tot het verkrijgen van de A-status. Tot zover dit overzicht.

Zandvoort keurt MER goed, maar voldoet die wel?

Uit: *Fitis 26 (4) 1990*

Na een langdurige vertraging (circa half jaar) is de MER met betrekking tot de baanverlegging van het Circuit van Zandvoort goedgekeurd door de gemeente Zandvoort en is de inspraaktermijn inmiddels al weer gesloten. Binnenkort zal de MER-commissie (een regeringscommissie bestaande uit deskundigen) zijn oordeel over het rapport uitspreken. Van dit oordeel hangt het af of Zandvoort voor het circuit de A-status kan verwerven en of het rapport voldoende kwaliteit heeft om als basis te dienen voor het bestemmingsplan. In

een gezamenlijke tekst heeft elk van de samenwerkende organisaties tegen het circuit (de VWG, de Initiatiefgroep Duinbehoud Bloemendaal & Heemstede, de Stichting Duinbehoud en de Stichting Geluidshinder Zandvoort) zijn bezwaarschrift tegen deze MER ingezonden. Enkele bezwaren van de VWG zijn:

1. De MER voldoet op een aantal belangrijke punten niet aan de wettelijke eisen van de Wet Algemene Bepalingen Milieuhygiëne. Het ontbreekt bijvoorbeeld aan alternatieven voor de aanpak van het nieuwe circuit.

2. De MER voldoet op een aantal belangrijke punten niet aan de Richtlijnen van de MER-commissie, zoals inpassing van het circuit in wettelijke en bestuurlijke kaders. Het voldoet bijvoorbeeld ook niet aan de Wet Geluidshinder. Zo zal de geluidshinder in de praktijk groter zijn dan in de MER is voorgerekend, omdat uitgegaan is van een te laag aantal deelnemers en een te korte raceduur. Voorts bespreekt het onvoldoende de compensatie voor vernield natuurgebied (dit was een eis van minister Braks). Daarnaast is de uitwerking van de kwalitatieve kant van het geluid en de geluidsbeleving onvoldoende. Tenslotte is de leesbaarheid van het rapport zonder meer slecht en is zelfs de samenvatting voor het publiek niet kernachtig en weinig informatief. Kortom: deze MER is gewoon een slecht product.

Meer krachten bundelen.

Uit: *Fitis 27 (3) 1991*

Henk Wijkhuizen schrijft: Naar mijn mening is er toch steeds sprake geweest van een positieve ontwikkeling van natuurbescherming in het algemeen en de natuurbeschermingssecretaris in het bijzonder. Samen met onder andere de Stichting Duinbehoud speelt de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland de eer-

ste viool in de regio als het om natuurbescherming gaat. We hebben de tijdgeest mee; milieu is een politiek item. Helaas zijn milieu- en natuurbeschermers soms hopeloos verdeeld. Terwijl ontzuiling van de samenleving al sinds 1967 een feit is, is de natuurbescherming/milieubeweging keurig opgedeeld in de hokjes groen en grijs. Terwijl milieu de hoogste politieke prioriteit heeft weten groen en grijs elkaar nog onvoldoende te vinden. Dit is een grote zwakte van milieubewust Nederland. We kunnen niet namens het milieu een vuist maken, zoals vakbonden wel in staat zijn voor hun achterban een stevige vuist op tafel te slaan. De angst bij allerlei clubs is het inleveren van de eigen identiteit. Toch denk ik dat dit onterecht is en dat men zonder inleveren van de eigen cultuur tal van activiteiten kan integreren en stroomlijnen. Natuurbescherming en in het algemeen milieubescherming is zo'n activiteit die boven het verenigingsniveau kan en moet worden uitgetild. Ik verwacht dat de revitalisering van de Stichting Zuid-Kennemerland Natuurlijk kan leiden tot een sterke organisatie, die de belangen van natuur en landschap in de regio optimaal kan verdedigen. Ik hoop dat ik bij het volgende jubileum kan terugblikken op een innige omhelzing van de regionale natuurbeschermingsclubs. Een integratie tussen grijs en groen zal wellicht een zaak zijn van langere adem; die we daarom niet moeten verstikken met onze autootjes op de Knardijk.

NB. In 2014 neemt voorzitter Peter van Holland het initiatief tot het opheffen van de stichting Zuid-Kennemerland Natuurlijk. De stichting leidt al jaren een kwijnend bestaan en onder die vlag gebeurt helemaal niets meer. Peter neemt contact op met de mede-initiatiefnemers van lang geleden KNNV en IVN. Uit: Fitis 50 (3) 2014

RvS keurt vergunning af.

Uit: Fitis 32 (4) 1996

Eerder dit jaar is een succes behaald bij de Raad van State die de constaterende vergunning van de provincie aan het circuit van Zandvoort had afgekeurd. In deze slepende zaak toverde de provincie echter weer een nieuw machtsmiddel uit haar hoed en vindt het normaal dat zij nu weg kan komen met een gedoogvergunning voor het circuit.

Zand uit Groot Olmen naar geluidswal.

Uit: Fitis 33 (4) 1997

In de Kennemerduinen wordt in de jaren negentig de waterwinning verminderd. Daartoe worden natuurherstelprojecten uitgevoerd, onder meer in de vallei Groot Olmen. Uit bodemonderzoek blijkt dat de vallei Groot Olmen in gebruik is geweest voor het telen van onder meer aardappelen. Samen met de latere begroeiingen heeft dit voor een humeuze laag in de bodem gezorgd, die zeker niet zal gaan stuiven. Dat is de reden dat zeker 50 cm van de bovenlaag zal moeten worden afgegraven en afgevoerd. Dit betekent graafmachines in het duin en vooral veel verkeer van vrachtwagens. Immers de grote hoeveelheden afgegraven grond worden afgevoerd. Ter informatie: de grond zal worden gebruikt voor de geluidswal rond het Zandvoortse circuit.

Extra racedagen verboden, toch veel herrie.

Uit: Fitis 41 (1) 2005

Pim de Nobel schrijft: In Zandvoort lijkt het circuit niet te stoppen; in het nieuwe voorontwerp-bestemmingsplan wordt een nieuwe toegangsweg voorgesteld dwars door waardevol gebied (provinciale Ecologische Hoofdstructuur met habitatrictlijnsoorten), nota bene nog niet zo lang geleden teruggegeven aan de natuur ter compensatie van de eerdere herinrichting! En ondanks dat

afgelopen zomer de extra racedagen (lees: extra herrie) zijn verboden door de Raad van State heeft ondergetekende afgelopen najaar opvallend veel geluidshinder ondervonden tijdens het vogel-trektellen bij Parnassia. Bij deze een dringende oproep om de door u ondervonden hinder keer op keer bij de provincie kenbaar te maken, opdat de nieuw aangevraagde milieuvergunning minder kans maakt. Ander punt van zorg betreft de alsmaar oprukkende verlichting nabij natuurgebieden, zoals langs het fietspad bij Nieuw-Unicum.

Milieuvergunning aangevraagd.

Uit: Fitis 42 (1) 2006

In Zandvoort neemt de herrie rond het circuit nog steeds toe (er zijn ook steeds meer helikoptervluchten vanaf het circuitterrein). Ondanks de uitspraak van de Raad van State in 2004 tegen de uitbreiding van de milieuvergunning (van 5 naar 12 bovengemiddelde herriedagen), probeert men het doodleuk opnieuw. Bovendien dreigt er een dubieuze koehandel te ontstaan, wanneer de gemeente een directe link legt met haar medewerking aan het ecoduct Zandvoortselaan. Kennelijk beseft deze gemeente nog steeds niet de (ecologische en economische) waarde van het grootse natuur- en recreatiegebied in haar achtertuin. Bij deze opnieuw de oproep om de door u ondervonden geluidhinder keer op keer bij de provincie kenbaar te maken, opdat de nieuw aangevraagde milieuvergunning minder kans maakt.

Formule-1 komt naar Zandvoort

In de loop van 2019 wordt duidelijk dat de Formule-1 wedstrijd inderdaad in 2020 in Zandvoort plaatsvindt. Verbazigwend snel verleent de provincie vergunningen om het circuit te gaan ombouwen voor dit megaspektakel. De Vogelwerkgroep is inmiddels een ver-

eniging die vooral overleg voert op natuurbeschermingsgebied. Stichting Natuurbelang vecht de verleende vergunningen bij de rechter aan (vanwege effecten op zandhagedis en rugstreeppad). Opmerkelijk: de rechter besluit dat de Formule 1 een zaak van groot openbaar belang is. Daarmee kunnen alle werkzaamheden doorgaan.

Gevolgen voor vogels?

Uit: Fitis 55 (4) 2019

Chris Brunner schrijft: Menig bezorgde vogelaar vraagt zich af hoe het mogelijk is dat er een vergunning voor een zodanig verstarend evenement wordt verleend midden in het broedseizoen? Het blijkt dat het effect op (broed)vogels van dit bijzondere soort evenement nog nooit is onderzocht. Er is niet eens goed onderzocht en met metingen getoetst welke geluidsbelastingen daadwerkelijk tijdens de races optreden in het direct aangrenzende natuurgebied. De Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland zijn daarom een intensieve lobby-actie begonnen om bij Provinciale Staten aan te dringen op het alsnog uitvoeren van wetenschappelijk verantwoord onderzoek. Doel is om tijdens en na deze races in het aangrenzende natuurgebied onderzoek in de praktijk te doen.

Tot zover het historisch overzicht.

Februari 2020

Inmiddels is bekend dat grote delen van de duinen rondom het circuit (vooral Kraansvlak) begin mei vele dagen hermetisch afgesloten worden voor alle publiek. Natuurbeheerder PWN maakt zich zorgen over de impact van de vele duizenden verwachte bezoekers op het naastgelegen Natura 2000 gebied. In overleg met de organisatie is deze maatregel tot stand gekomen. Leden van de Vogelwerkgroep die meewerken aan

bovengenoemd onderzoek aan vogels krijgen hopelijk een ontheffing om het terrein wel te betreden. Ik hoop namelijk dat dit vogelonderzoek echt van de grond komt, want het is een gouden kans om - zónder verstoring van mensen, mét herrie door het circuit - onderzoek te doen naar de effecten op de broedvogels aldaar.

Maart 2020

Inmiddels zijn we enkele weken verder. De wereld ziet er heel anders uit. Het Corona-virus - dat eerst alleen in China slachtoffers leek te maken - heeft ook Europa bereikt. Drastische maatregelen om verspreiding zoveel mogelijk tegen te gaan houden onder meer in dat

bijeenkomsten met veel mensen niet meer worden toegestaan. Concerten, excursies en ook sportevenementen worden afgelast. Op 17 maart wordt duidelijk dat ook de Formule 1 race in Zandvoort begin mei niet door zal gaan. Men zoekt naar een alternatieve datum. Laten we hopen dat die 'inhaalrace' dan buiten het broedseizoen valt ...

■ *Antje Ehrenburg*

Bron: www.natuurtijdschriften.nl
Hinder van het circuit is te melden via:
<https://www.odijmond.nl/digitaal-loket/klachten-meldingen/klacht-circuit/>

Online cursus watervogels tellen

SOVON biedt sinds enige tijd een (gratis) online watervogelcursus aan op de website www.sovon.nl. Met deze cursus - die zeker niet alleen voor nieuwe tellers interessant is - leer je (nog beter) watervogels herkennen en tellen. Kleine verschillen tussen soorten worden uitgelegd aan de hand van mooie tekeningen met beschrijvingen van typerende kenmerken. Je kunt deze kenmerken oefenen aan de hand van mooie foto's en het beantwoorden van oefenvragen. Een ander belangrijk onderdeel is het leren tellen en schatten van aantallen watervogels. In de cursus wordt uitgelegd hoe je dit kunt leren. Aan de hand van foto's of een filmpje van grotere groepen vogels wordt geoefend om aantallen te schatten. Aan het eind van de cursus is er een toets met totaal 50 vragen, waarin alle onderdelen van de cursus worden samengevat. De cursus is echt een goede training en een aanrader om te doen voor iedereen die watervogels telt of wil gaan tellen.

Bron: SOVON NIEUWSBRIEF watervogeltellingen